

אלסטיות

עדי כהן ומיכל יעקובסון

מטרות הניסוי

- ▶ להכיר את נושא האלסטיות.
- ▶ למדוד מודול אלסטיות/יאנג של מתכות שונות.
- ▶ לבחון יחסי כפיפה $\frac{F}{d}$ עבור פסי מתכת במימדים שונים.
- ▶ למדוד מודול גזירה של פלדה.

רקע תיאורטי

▶ כאשר גוף שרוי במאמץ הוא משנה את צורתו או את ממדיו. שינוי זה נקרא מעוות.

▶ מודול האלסטיות מוגדר ע"י הנוסחה: $(1) Y = \frac{\Delta F \cdot L}{\Delta L \cdot A}$

כאשר L הוא האורך המקורי של המוט, A הוא שטח החתך, ΔL הוא השינוי בהתארכות המוט ו- ΔF הוא הכוח המופעל על המוט.

▶ יחידות המדיה של מודול האלסטיות, הקרוי גם מודול יאנג הן $\frac{N}{m^2}$.

▶ לכל חומר יש עקומת מאמץ- מעוות המתאימה לו בה האזור הלינארי הוא מודול יאנג שמבטא את מידת האלסטיות של החומר וביציאה מאזור זה (yield point) מתחיל השינוי הפלסטי של החומר.

▶ ניתן להשוות בין מודול האלסטיות של פס המתכת לבין מודול הכפיפה המתקבל מכיפוף פס המתכת. מודול הכפיפה מתבטא ע"י הנוסחה:

$$(2) Y = \frac{L^3 F}{4dwh^3}$$

כאשר d הוא ההיסט האנכי, w הוא רוחב הפס ו- h הוא גובה הפס.

▶ ניתן גם להגדיר את מודול הגזירה שהוא היחס בין מאמץ הגזירה למעוות הגזירה שמתקבל בפיתול גליל, ע"י הנוסחה:

$$(3) G = \frac{2L\tau}{\pi R^4\theta}$$

כאשר R הוא רדיוס המוט, τ הוא מומנט הפיתול ו- θ היא זווית הפיתול ויחידות המידה שלו הן $10^{10} Nm^{-2}$

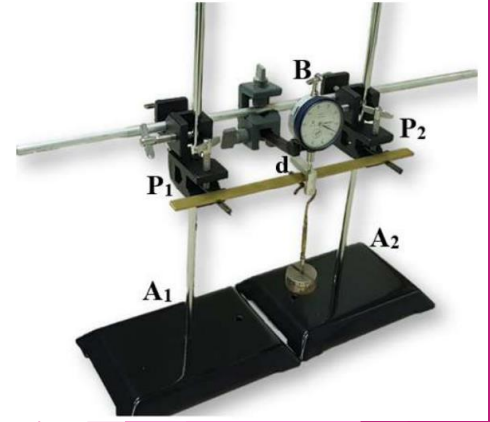
המכשירים ושגיאותיהם

- ▶ מד דפורמציה ± 0.01 mm
- ▶ סרגל ± 0.1 cm
- ▶ מיקרומטר ± 0.01 mm
- ▶ מאזניים אנליטיים ± 0.01 g
- ▶ קליבר ± 0.002 cm

- ▶ פסי מתכת מחומרים שונים
- ▶ מעמדים עם מוטות
- ▶ מוט תמיכה
- ▶ מתלים ומשקולות של 10 ו-50 גר'
- ▶ מהדק מרובע
- ▶ מתקן למדידת מודול גזירה בעזרת מד זווית
- ▶ משקולות

תומאס יאנג
Thomas Young

3.1 מדידת מודול יאנג מהלך הניסוי

- ▶ מדדנו את רוחב ועובי פסי המתכת כ-3 פעמים. את אורך פסי המתכת מדדנו כפעם אחת לפי מרחק התומכים.
- ▶ על כל מוט שהצבנו על התומכים הנחנו באמצעו את המתאם d והמיקרומטר שמחובר לאותו המתאם.
- ▶ כיילנו את המיקרומטר.
- ▶ בכל פעם שהעלנו את המסה הוספנו משקולת נוספת, שקלנו את המסה הכוללת עבור אותה המדידה.
- ▶ לאחר כל מדידת מסה, הנחנו את המסה על מתאם d ותיעדנו את הקריאה שמופיעה במיקרומטר (במילימטרים).
- ▶ חזרנו על הפעולות הנ"ל עבור כל פס מתכת.

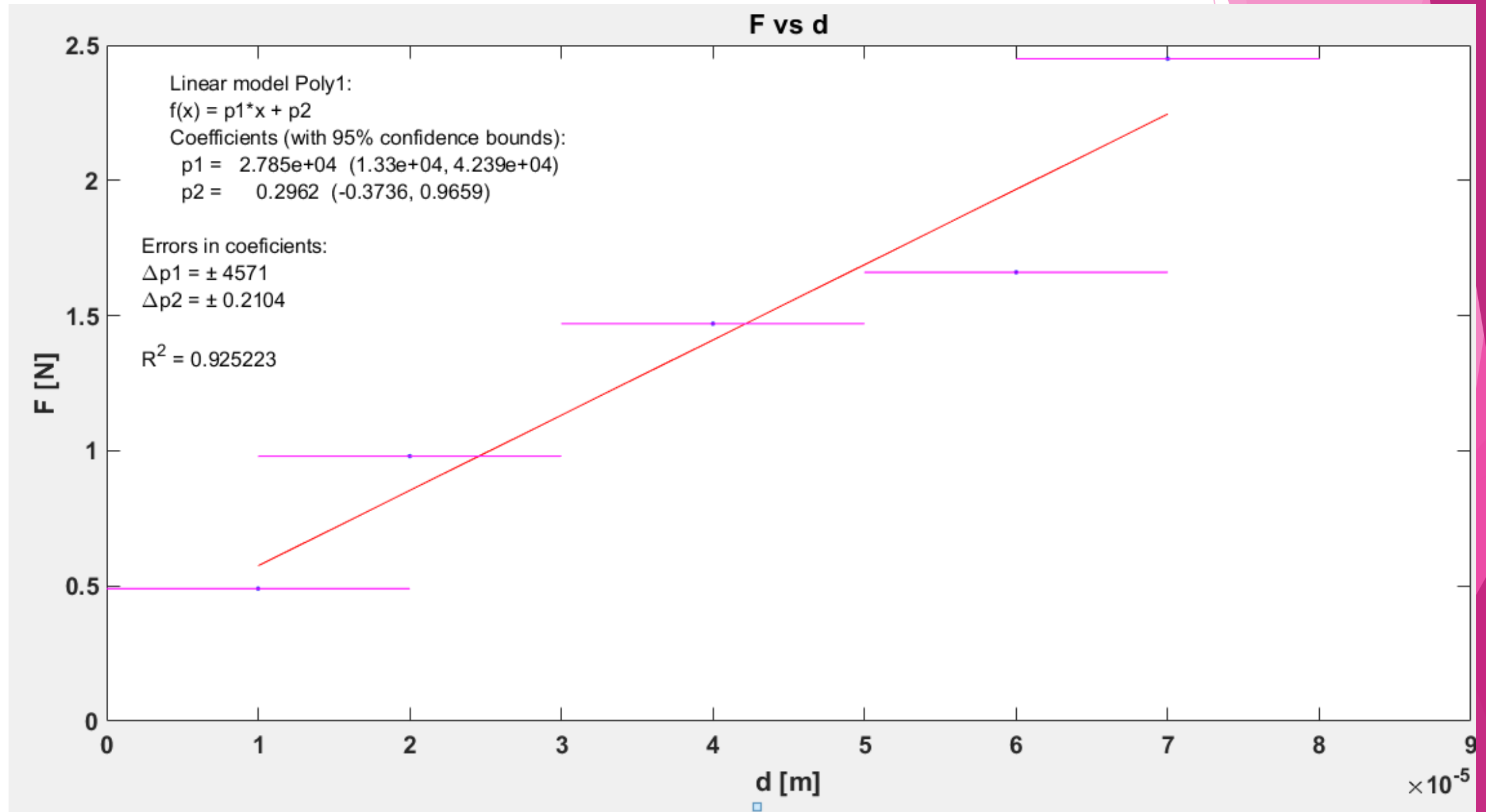

עיבוד התוצאות

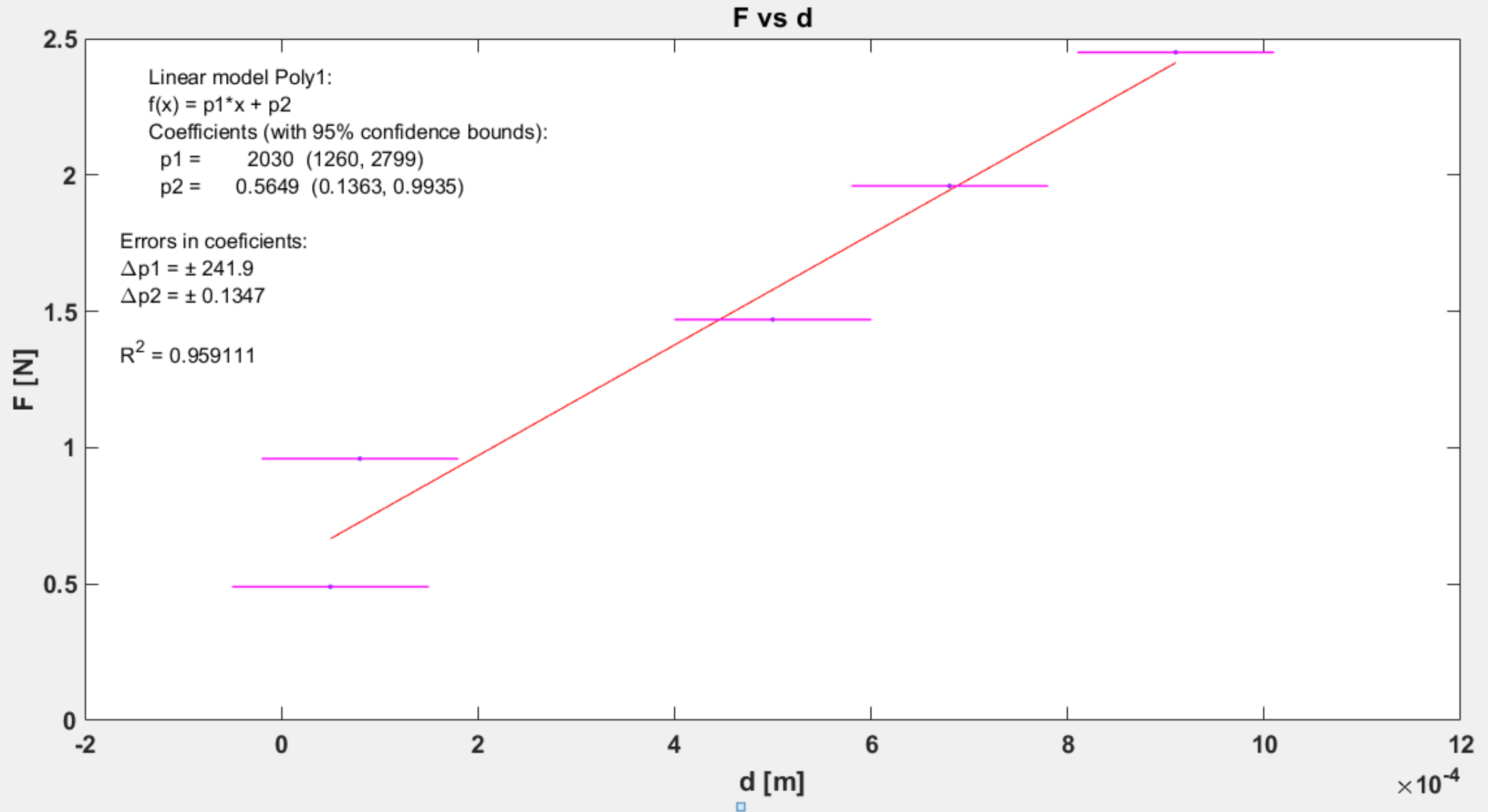
יחסי F/d של פסי המתכת: ▶

יחס F/d [N/m]	החומר
39,483	פלדה
6,062	פליז 1
21,764	פליז 2
33,913	אלומיניום 1
13,402	אלומיניום 2

פלדה

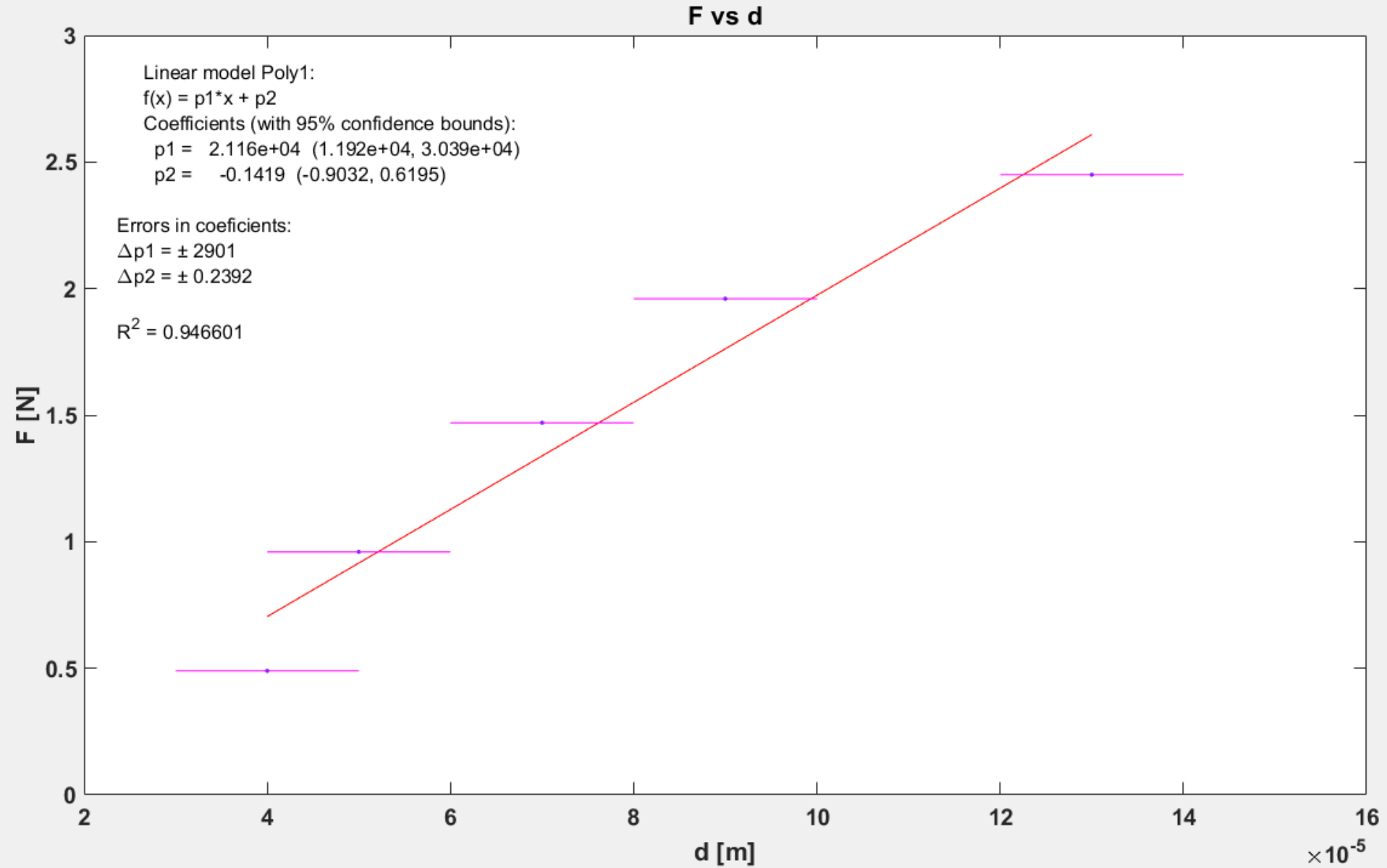

פליז 1

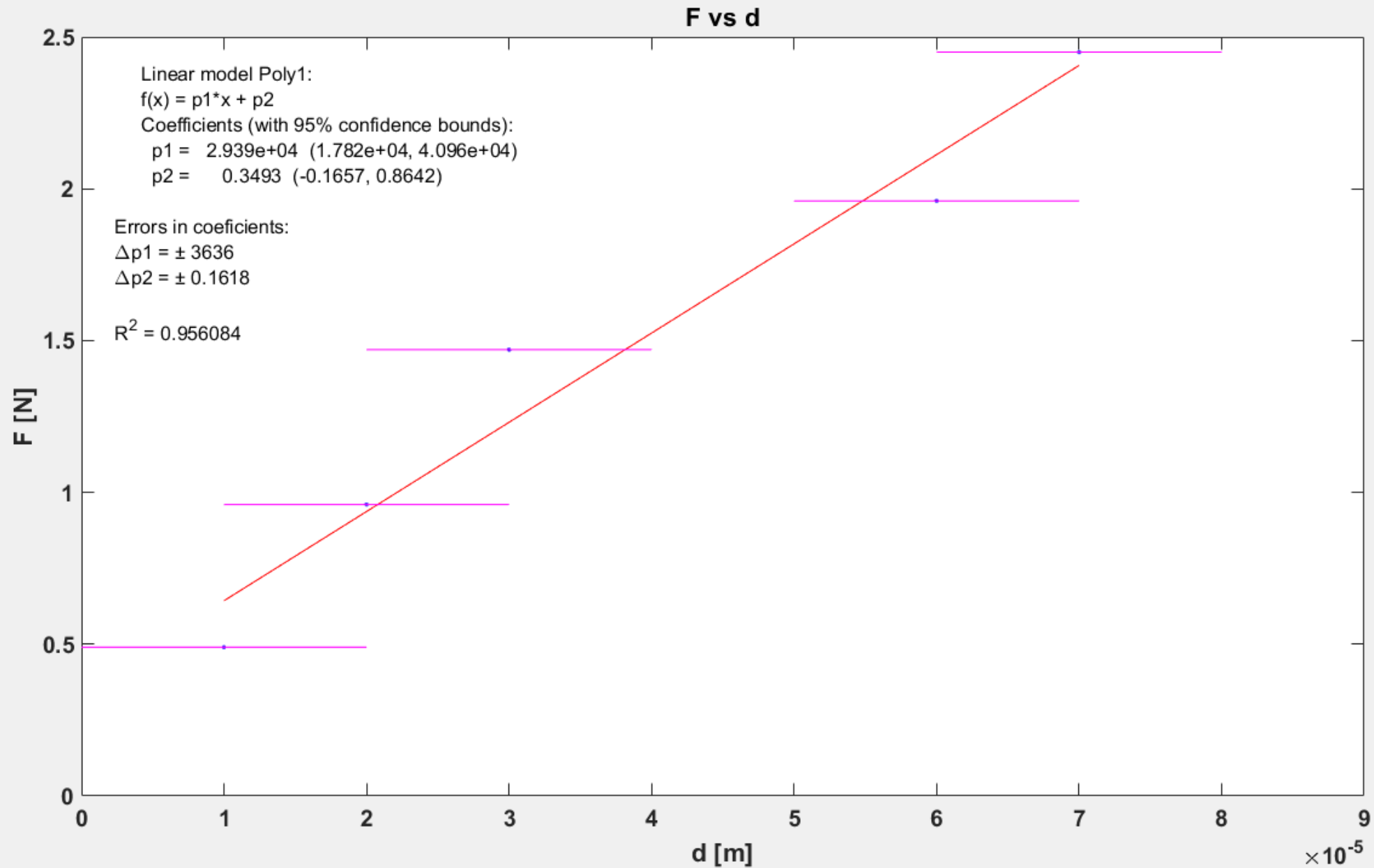

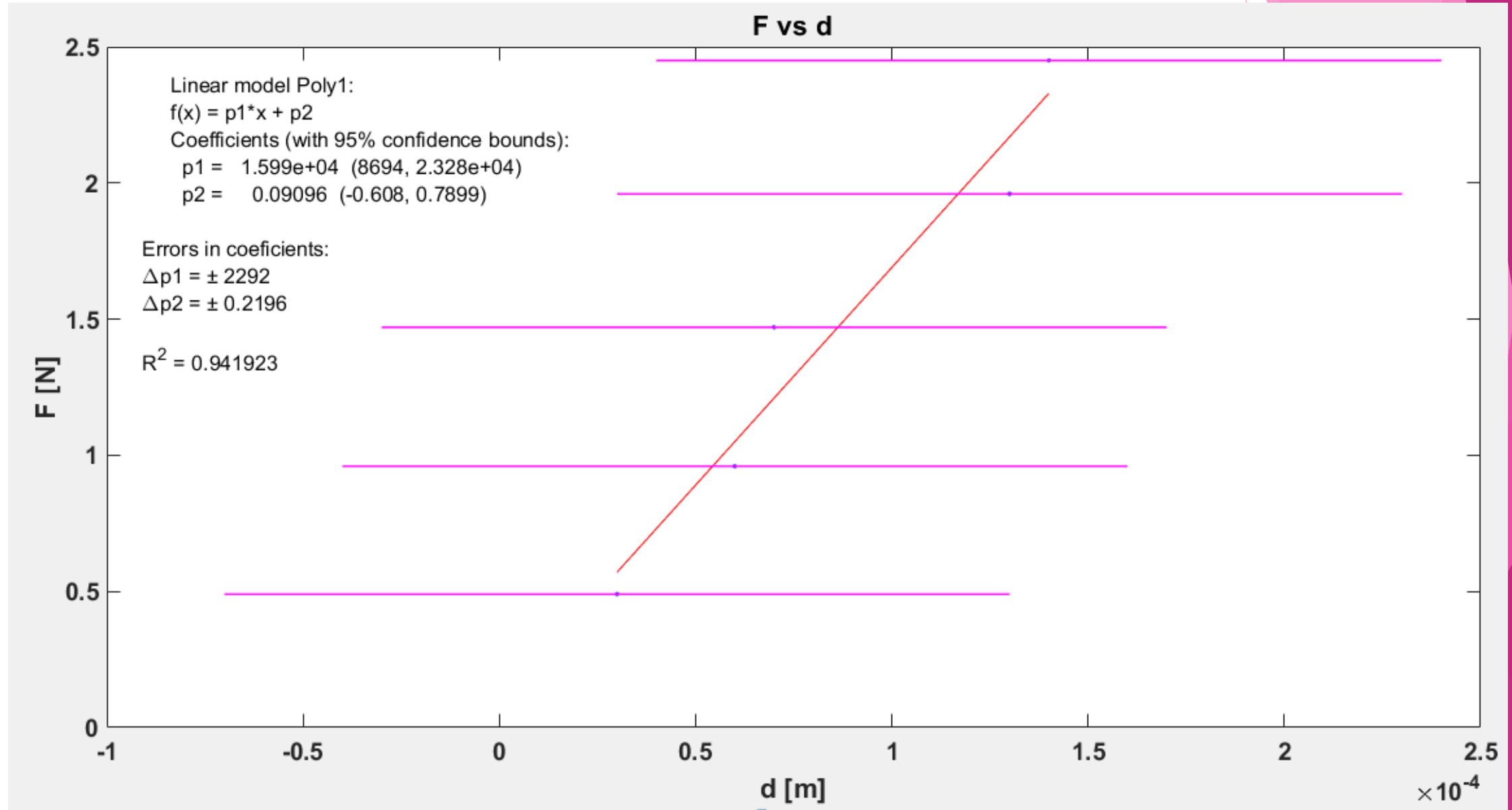
פליז 2

אלומיניום 1

אלומיניום 2

עיבוד תוצאות סופי- מציאת מודול יאנג משיפוע הגרף

$$(2)F = \frac{4Ywh^3}{L^3} d \blacktriangleright$$

החומר	מודול יאנג הניסיוני [GPa]
פלדה	110±20
פליז 1	7.7±0.9
פליז 2	30±4
אלומיניום 1	19±2
אלומיניום 2	25±4

מסקנות

יחס גדול = חומר חזק ▶

החומר	יחס F/d [N/m]	עובי (w) [cm]
פלדה	39,483	1.634+0.0002
פליז 1	6,062	1.506+0.002
פליז 2	21,764	1.760+0.002
אלומיניום 1	33,913	2.110+0.004
אלומיניום 2	13,402	1.566+0.003

החומר	מודול יאנג הניסיוני [GPa]	ערך תיאורטי [GPa]
פלדה	110±20	180
פליז 1	7.7±0.9	100
פליז 2	30±4	
אלומיניום 1	19±2	69
אלומיניום 2	25±4	

3.2 מדידת מודול הגזירה מהלך הניסוי

▶ מדדנו את קוטר הגלגל עליו מופעל הכוח ואת רדיוס המוט במספר מקומות.

תוצאות הניסוי

▶ $d = 0.0955 \pm 0.0001m$ - קוטר הגלגל.

▶ $r = 0.0020 \pm 0.00001m$ - הרדיוס הממוצע של המוט

▶ $L = 0.567 \pm 0.001m$ - המרחק ממד הזווית עד הגלגלת.

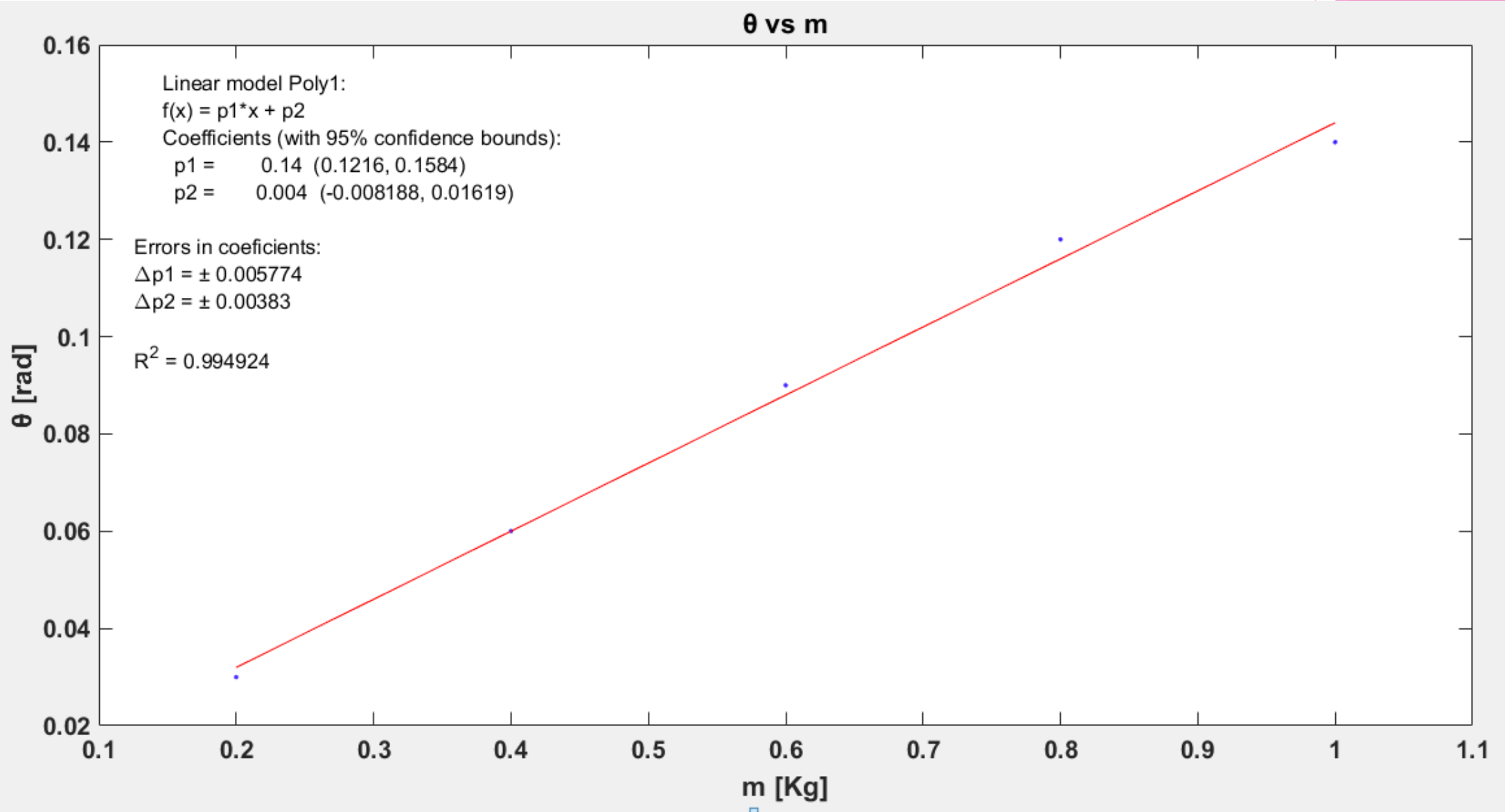
3.2.1 מדידות במרחק קבוע

מהלך הניסוי

- ▶ קיבענו את הזרוע במרחק L כלשהו ומדדנו אותו.
- ▶ העמסנו בהדרגה משקולות של 200 גרם עד 1000 גרם על הוו שנתלה מהיקף הגלגל, ותיעדנו את זווית הפיתול, ביצענו את אותו תהליך בהורדת המשקולות.

עיבוד התוצאות

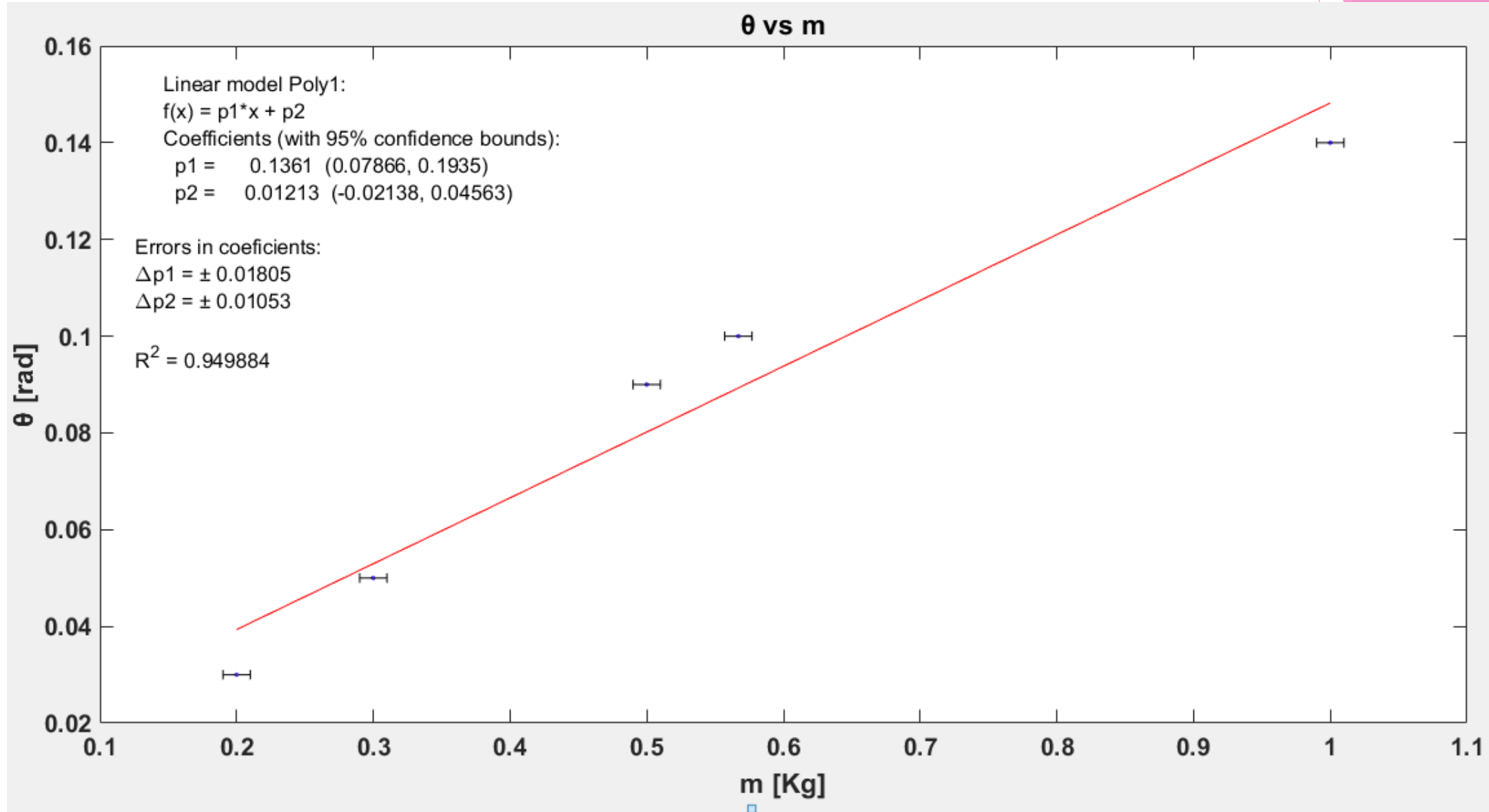

3.2.2 מדידות במסה קבועה

מהלך הניסוי

- ▶ תלינו מסה של 800 גרם על החוט שנמצא על היקף הגלגל.
- ▶ ביצענו כ-3 מדידות שונות בשלושה L שונים ולכל אחד מהם מדדנו את זווית הפיתול.
- ▶ בין כל מדידה איפסנו את מד הזווית.

עיבוד התוצאות

עיבוד התוצאות

$$G = (8 \pm 1) \cdot 10^{10} Nm^{-2} - \text{גרף ראשון}$$

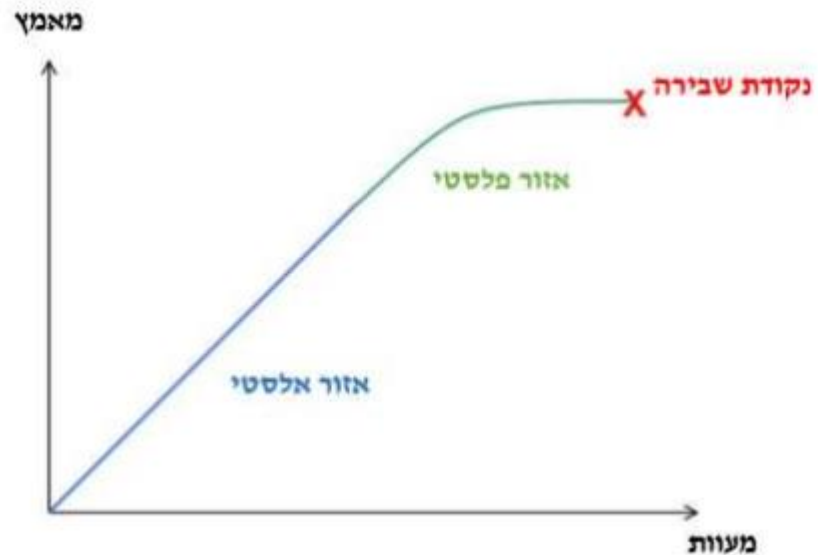
$$G = (11 \pm 1) \cdot 10^{10} Nm^{-2} - \text{גרף שני}$$

מסקנות

- ▶ הערך התיאורטי של מודול הגזירה הוא $8.4 \cdot 10^{10} Nm^{-2}$.
- ▶ בניסוי הראשון ערך מודול הגזירה התיאורטי כלול בשגיאה של הערך הניסיוני.
- ▶ בניסוי השני ערך מודול הגזירה אינו נכנס בערך בשגיאה של הערך הניסיוני ועל כן חישבנו שגיאה יחסית והיא 30% מה שעולה על 15%.
- ▶ ההנחה היא שהשגיאה כה גדולה לאור אומדן לא נכון של הערכים ממד הזווית, המדידה של האורכים השונים לא הייתה נכונה ואף כיול לא נכון של מד הזווית.

מסקנות כלליות

- ▶ בשני הניסויים אי אפשר לקבל דיוק מקסימלי לאור גורמים שאין ביכולתנו להשפיע עליהם כמו עובי פסי המתכת או הרכב המתכות.
- ▶ ככל שיחס F/d גדול יותר החומר חזק יותר, ובכך המשיכות שלו נמוכה יותר. כלומר, השטח שמתחת לגרף יהיה קטן יותר ואנחנו נראה פחות שינוי, d , על פס המתכת.

תודה